

ACHTERGROND HET BANTINGGEBOUW, BAKERMAT VAN 'DE PIL', WORDT NATIONAAL CHEMISCH ERFGOED

'Het historisch besef heeft uiteindelijk gezegevierd'

Een van de grootste uitvindingen van de twintigste eeuw werd er gedaan. In het Farmacologisch Laboratorium werd 'de pil' ontwikkeld. Het gebouw, nu onderdeel van het Pivot Park in Oss, wordt uitgeroepen tot Nationaal Chemisch Erfgoed.

Wouter ter Haar

Oss

Er valt over te twisten. Is de computer, telefoon, auto, internet of de fax de belangrijkste uitvinding van de twintigste eeuw? Maar alom wordt zeker ook de anticonceptiepil gezien als een van de grootste uitvindingen van de vorige eeuw. In ieder geval eentje met een grote maatschappelijke impact. En Oss – nog preciezer – het Farmacologisch Laboratorium van Organon speelt daar een belangrijke rol in. Want mede daar – nu als het Bantinggebouw onderdeel van het Pivot Park – ligt de bakermat van de pil en werd geschiedenis geschreven.

Mooi rijtje

Reden voor de Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging (KNCV) om het Farmacologisch Laboratorium, voltooid in 1939, met de nodige eer te overgieten. Op 22 juni roept de KNCV, dat de chemische geschiedenis koestert, het Osse gebouw uit tot Nationaal Chemisch Erfgoed. Het Osse laboratorium – waarvan de buitenkant, entree, trappenhall en het glas en lood nog van 1939 dateren – schaaft zich daarmee in mooi rijtje met onder andere het Grote Kantoor van Gist-Brocades in Delft, de Ovale Zaal van het Teylers Museum in Haarlem en het Rapenburg in Leiden, waar de scheikundige Herman Boerhave enkele eeuwen geleden nuttig onderzoek deed.

Zeker niet alleen de pil, maar tal van andere medische producten als antidepressiva en vruchtbaarheidsmiddelen vonden mede hun oorsprong in het Osse Farmacologisch Laboratorium, benadrukt Ossenaar Robert van Vlijmen stellig. Deze voormalig archivaris van Organon heeft zich, mede ter gelegenheid van de uitverkiezing, extra verdiept in de geschiedenis van het – althans van de buitenkant – opmerkelijk fraaie gebouw. „Hier komen medicijnen vandaan die de loop van de geschiedenis mede hebben bepaald. Alleen al om die reden verdient het gebouw volkomen terecht deze eer.”

Met graagte verhaalt Van Vlijmen over het verleden van het lab, nu het Bantinggebouw, vernoemd naar Frederick Banting die in 1921 ontdekte hoe insuline uit alvlesklieren van dieren gewonnen kon worden. „Het laboratorium werd destijds eigenlijk min of meer in een weiland gebouwd, hoewel er links en rechts wat woningen stonden. Achter het gebouw waren de stallen, met de dieren die toen nog voor proeven gebruikt werden. De Kloosterstraat was nog openbare weg en talloze Ossena-

▲ Het Farmacologisch Laboratorium in 1950. ORGANON FOTOARCHIEF

ren op weg naar de slachterijen, kwamen er dagelijks langs. Tegenwoordig ligt het gebouw een beetje verscholen tussen al die moderne laboratoria op het Pivot Park.”

Medicijn ontwikkelen

Het Pivot Park Screening Centre (PPSC) is de huidige huurder van het Bantinggebouw oftewel RE600, zoals het voormalig farmacologisch laboratorium officieel heet. Bij het Pivot Park Screening Centre kunnen

bedrijven terecht die een medicijn voor een bepaalde ziekte willen gaan ontwikkelen. Pivot Park Screening Centre test welke stoffen reageren op de ziekte of op andere stoffen. En met deze kennis kan het bedrijf verder met de ontwikkeling van een medicijn. Van Vlijmen: „Hoewel dus bijna honderd jaar oud, staat het gebouw, inmiddels natuurlijk voorzien van de modernste apparatuur, nog steeds midden in de ontwikkeling van medicijnen.”

▲ Het Bantinggebouw op het Pivot Park – de pil werd er uitgevonden – wordt uitgeroepen tot Nationaal Chemisch Erfgoed. FOTO JEROEN APPELS/VAN ASSENDELFT

“**Na 100 jaar oud, staat het gebouw nog in ontwikkeling**

– Robert van Vlijmen

Ook voor de ontwikkeling van Organon, in 1923 opgericht, was het Farmacologisch Laboratorium van eminent belang, aldus Van Vlijmen. Onderzoekers als Max de Winter en Stefan Szpilfogel speelden er mee in de farmacologische internationale voorhoede. „Het was het eerste echte Research and Development-gebouw van Organon. Maar er werden bijvoorbeeld ook cursussen gegeven aan artsen en wetenschappers. Ook werden in het gebouw jubilea gevierd, lezingen gegeven en toneelstukken opgevoerd. In de hal – nog steeds intact, net als het glas in lood met het eerste Organon-logo – konden mensen daarvoor kaarten kopen.”

Trots zijn geweest

Van Vlijmen is blij dat het gebouw behouden is gebleven en dat het de vernieuwingsdrang die Oss lang teisterde overleefd heeft. „Ik denk dat ze bij Organon ook altijd heel trots zijn geweest op dit gebouw en dat het historisch besef gezegevierd heeft. Het is ook een zeer representatief gebouw dat het verdient om trots op te zijn. Het is jammer dat het gebouw nu wat verscholen ligt, maar wellicht komt het door deze uitverkiezing wat meer in de schijnwerpers te staan. Het gebouw en vooral haar geschiedenis verdient het.”